

MEDAILONKY ENVIRONMENTÁLNĚ INSPIRATIVNÍCH KŘESŤANSKÝCH SPOLEČENSTVÍ A INSTITUCÍ

Vypracovali Bc. Marie Drahoňovská a Mgr. Vojtěch Pelikán, Ph.D., verze 22. 10. 2019

OBSAH

ČESKO	2
1) Benediktinský klášter Nový Dvůr – výroba lokálních produktů a lesní hospodaření	2
2) Cisterciácký klášter Vyšší Brod – udržitelné hospodaření s lesy, vytápění, sociální projekty	3
3) Kanonie Premonstrátů, Klášter Želiv – udržitelné lesní hospodaření, regionální produkty.....	3
4) Benediktinský klášter Rajhrad u Brna – bylinná zahrada, lokální produkty	4
5) Cisterciácké opatství Porta coeli – klášterní produkty a obnova starého sadu	4
6) Pravoslavná akademie Vilémov – alternativní zdroje energie, environmentální výchova	4
7) Českobratrská církev evangelická – prohlášení ke stavu klimatu a investiční kodex	5
8) Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, Otevřená zahrada – veřejné zemědělství a hospodaření na zahradách Boromejek, pořádání vzdělávacích akcí pro děti i dospělé, ochrana stvoření	5
9) Pražské arcibiskupství – ekologicky šetrné hospodaření s lesy v polesí Rožmitál.....	6
10) Farma Moravský Beroun – ekologická farma vlastněná olomouckým arcibiskupstvím	6
11) Římskokatolické Sdružení Neratov – ekologické pěstování, hospodaření a pomoc sociálně znevýhodněným lidem.....	7
12) Farma Dvůr Čihovice – ekosociální farma s orientací na osoby s lehkým mentálním postižením.....	7
13) Ekozahrada Raková – sociální zemědělský podnik a KPZ provozovaný evangelickou diakonií	8
14) Farnosti v děkanátu Zábřeh – svépomocné lesní hospodaření	8
15) SPOLEM – společenství římskokatolických farností Bohdalice, Kučerov a Roštěnice z brněnské diecéze – uvědomělé pachty se zemědělci	9
16) Římskokatolická farnost Kravaře – environmentální vzdělávání na farních pozemcích.....	9
17) Farní sbor ČCE v Horní Krupé – provoz ekocentra	10
NĚMECKO	10
18) Benediktinský klášter Andechs Monastery, Bavorsko – pivovar, certifikace EMAS, ekologický chov dobytka, bylinná zahrada, sociální projekt	10
19) Benediktinský klášter Maria Laach Abbey, Severní Porýní-Vestfálsko – výroba lokálních produktů a jejich prodej, bylinná louka, řemeslnické produkty, ekologický chov dobytka.	11
20) Evangelická banka, Evangelische bank Kassel, Dolní Sasko – alternativní bankovní systém pro příslušníky evangelické církve, crowdfundingová podpora eko-projektů	11
21) Klášter salesiánů Dona Bosca v Ensdingu, Bavorsko – environmentální výchova a udržitelné hospodaření, udržování biodiverzity, alternativní zdroje energie	12
RAKOUSKO	13
22) Arcidiecéze ve Vídni – provoz hotelu zaměstnávajícího uprchlíky	13
23) Premonstrátský klášter Schlägl, Horní Rakousko – udržitelné lesní hospodářství, environmentální výchova	13
24) Benediktinský klášter Heiligenkreuz, Vídeň – udržitelné lesní hospodaření, propagace Laudato si' ..	14
FINSKO	14
25) Evangelicko-luteránská církev ve Finsku – snaha o snížení podílu na globálním oteplování	14

VATIKÁN	15
26) Vatikán – environmentální osvěta, snižování znečištění ovzduší CO ₂	15
MAĎARSKO	15
27) Eco-Congregation Movement Budapešť, Maďarsko – protestantská Reformovaná církev, sázení stromů v církevních zahradách	15
IRSKO	16
28) Irské katolické biskupství, Trócaire – divestování z plynárenských a ropných společností a přesun investic do obnovitelných zdrojů	16
AUSTRÁLIE	16
29) Katolická organizace Caritas Australia – podpora komunit v rozvojových zemích, kampaň proti klimatické změně	17
EKVÁDOR	17
30) Salinas – městečko fungující v duchu heterodoxní ekonomie, za jehož vzestupem stojí italský kněz	17
MEZINÁRODNÍ	18
31) A Rocha, mezinárodní organizace sdružující katolíky i evangelíky – environmentální výchova, výzkum, monitoring, osvěta, alternativní zdroje elektřiny	18
32) Mezinárodní ekumenická rozvojová družstevní společnost Oikokredit, sídlo v Nizozemsku – mikroúvěry, podpora podnikatelů v zemích třetího světa	18
33) The Global Catholic Climate Movement – katolická celosvětová iniciativa, propagace encykliky Laudato si', environmentální výchova a osvěta	19

ČESKO

1) Benediktinský klášter Nový Dvůr – výroba lokálních produktů a lesní hospodaření

Benediktinský klášter v Novém Dvoře je známý pro svou mnohostrannost. Mniši zde vyrábí hořčici ze semínek dovezených Kanady, ty pak nadrtí na mlýnském kameni, podle francouzské receptury přidají med a bílé víno. Většina jejich hořčic má biocertifikát. Dále také chovají ovce, krávy a obhospodařují klášterní les a sad. Za účelem vytápění kostela koupili 113 hektarů nedalekého lesa; kvalitní dřevo z něj prodávají. Kromě hořčice mniši vyrábí přírodní kosmetiku, džemy, ovocné rosoly, sušenky nebo potravinové doplňky. Kosmetické produkty řady Biogamme mají certifikaci mezinárodního inspekčního orgánu ECOCERT Greenlife. Obaly jsou ekologické a recyklovatelné. Aby mohli provozovat svou činnost, čerpají různé druhy dotací, například z Karlovarského kraje. Nebrání se ani příspěvkům od svých příznivců.

Zdroje:

- Web kláštera:
<http://www.novydvur.cz/cz/photos/002.html>
- Odhalte tajemství českých klášterů a dopřejte si tak netradiční dovolenou (Kudy z nudy):
<https://www.kudyznudy.cz/Aktuality/Odhalte-tajemstvi-ceskych-klasteru-a-doprejte-si-t.aspx>

2) Cisterciácký klášter Vyšší Brod – udržitelné hospodaření s lesy, vytápění, sociální projekty

Cisterciácký klášter ve Vyšším Brodě získal první pozemky a nemovitosti v restitucích v roce 1991. Svépomocí budovy opravili. V roce 2016 získali nazpět další pozemky a zchátralé stavby, například budovu historického mlýna a pivovaru. Obojí je v dezolátním stavu. Mniši mají v plánu pokusit se stavby opravit, nezamítají ani možnost obnovy chodu pivovaru. Další z budov plánují využít jako štěpkovou kotelnu na vytápění kláštera. Jelikož ke klášteru náleží i 3,5 tisíce hektarů lesa, včetně rybníků, založili mniši v roce 2014 společnost Bernardinum s.r.o. pro správu nemovitého majetku opatství. Lesy se rozléhají na území 4 obcí a 28 katastrálních území. Mniši se při těžbě snaží využívat šetrné technologie, jako jsou například lesní lanové systémy. Podílí se také na myslivosti v lesích, konkrétně na správě honitby. Dále opatství obhospodařuje 11 rybníků o rozloze 18 hektarů, kde chovají ryby, které v sezóně prodávají každý pátek před klášterem.

Klášter nabízí ubytování pro turisty. K prostorám pro ubykaci by se měla brzy přidat i nově získaná budova, která by měla sloužit především k ubytování duchovního typu. Mniši museli ale nejprve opravit střechu i interiér. Dále získal cisterciácký klášter budovu statku na Hrudkově, který plánují využít k ubytování seniorů. V komplexu kláštera také fungují prohlídky.

Zdroje:

- Web kláštera:
<https://www.klastervyssibrod.cz/>
- Bernardinum s.r.o.:
<http://www.bernardinum.cz/>

3) Kanonie Premonstrátů, Klášter Želiv – udržitelné lesní hospodaření, regionální produkty

V roce 2014 získal klášter Želiv v restitucích 1500 hektarů lesa a 40 hektarů rybníků. Na tomto území se snaží o udržitelné lesní hospodaření. Kanonie premonstrátů si zde dokonce založila vlastní společnost Klášter Želiv s.r.o. V lese probíhá těžba i výsadba stromů, podle opata Jáchyma Jaroslava Šimka se nikdy nevykácí víc, než kolik se za období jednoho roku znovu obnoví. Půdu a rybníky, které klášter nevyužije, pronajímá soukromníkům i družstvům. Fungují zde dva myslivecké spolky. Klášter provozuje také restauraci, ve které servíruje převážně pokrmy z lokálních potravin (například ryby z klášterních rybníků). Známy je klášter také díky svému pivovaru, jehož fungování obnovili tamější mniši v roce 2010. V roce 2014 pak želivské pivo získalo certifikaci Regionální produkt.

Zdroje:

- Web kláštera:
<https://www.zeliv.eu/klasterni-lesy/>
- Želivský klášter po staletí slouží lidem i krajině (Magazín Radost):
<https://www.zeliv.eu/wp-content/uploads/2018/02/Magaz%C3%ADn-Radost-%C4%8DI%C3%A1nek.pdf>
- Značku regionálního produktu dostal žirovnický sýr i želivské pivo (Pelhřimovský deník):
<https://pelhrimovsky.denik.cz/podnikani/znacku-regionalniho-produktu-dostal-zirovnicky-syr-i-zelivske-pivo-pe14.html>

4) Benediktinský klášter Rajhrad u Brna – bylinná zahrada, lokální produkty

V zahradách benediktinského kláštera v Rajhradě u Brna pěstují mniši byliny, ze kterých následně vyrábějí bylinné sirupy, likéry, ale i bylinnou kosmetiku. Na zakázku vyrábějí například bylinné extrakty pro potravinářský průmysl nebo iontové nápoje a lisované tablety jako doplněk stravy. Z bylin také ručně tvoří mýdla. Kromě bylinných výrobků prodávají hořčice, vlastní pivo nebo vinné želé. Pod jejich záštitou funguje také vinotéka. Dále produkují a prodávají za studena lisované oleje z máku, kokosu a rakytníku. Své produkty prodávají jak v klášteře, tak na e-shopu.

Zdroje:

- Web kláštera:
<http://www.rajhrad.benediktini.cz/>
- Klášterní e-shop:
<http://www.klasterofficina.cz/index.php>

5) Cisterciácké opatství Porta coeli – klášterní produkty a obnova starého sadu

V cisterciáckém opatství Porta coeli v Předklášteří, nacházejícím se v sousedství jihomoravského Tišnova, se rozvíjí hospodaření na navrácených pozemcích. Kromě čtyřhektarové zahrady sestry cisterciáčky nově spravují rozsáhlé lesy a sedmnáctihektarový sad. Při tomto úkolu jim pomáhá – podobně jako jejich bratrům ve Vyšším Brodě – společnost Bernardinum. Ze zahradních výpěstků sestry plánují vytvářet marmelády či křížaly, chystá se i obnova pivovaru. V péči o zanedbaný sad sestry přijaly pomoc zvenčí – jeden zemědělec zde pase ovce, ovocnář Tomáš Blaha s pomocí dobrovolníků v rámci programů Evropského sboru solidarity prořezává nálety a obnovuje stromový, převážně jabloňový, porost. Používají při tom ekologické postupy, např. techniku zúrodnování půdy biouhlem.

Zdroje:

- Web kláštera:
<http://www.portacoeli.cz/>
- Telefonický rozhovor s Tomášem Blahou

6) Pravoslavná akademie Vilémov – alternativní zdroje energie, environmentální výchova

Pravoslavná církev Vilémov byla největším průkopníkem udržitelné energetiky mezi církvemi v Česku. Zavedla instalaci padesáti solárních systémů na farách a v sociálních institucích na 24 m². Energii používají například k ohřátí vody k potřebám v kuchyni nebo na sprchování. V Akademii jsou instalovány dva fotovoltaické systémy: menší zajišťuje nouzové osvětlení na schodišti a v chodbách. Druhý systém dodává elektřinu do distribuční sítě. Kotel na biomasu od českého výrobce, firmy Benekov, o výkonu 25 kW spaluje dřevěné pelety a vytápí kanceláře a sídlo Akademie. V Protivanově církev také nechala vystavět velkou větrnou elektrárnu. Díky pevným výkupním cenám čisté elektřiny mohla Akademie ve svém rozpočtu dopředu kalkulovat s příjmem z prodeje. Akademie provozovala rovněž malou vodní elektrárnu na západním Slovensku. Zároveň vytápěla farnost biomasou a pořádala výukové programy pro pracovníky církví z východní a střední Evropy, ale také pro střední

školy. Po smrti ředitele sdružení, Romana Jurigy, ovšem Pravoslavná církev Vilémov svou činnost pozastavila.

Zdroje:

- Čistá energie u vás? Úspěšné příklady českých obcí a podnikatelů (Hnutí DUHA):
http://hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/typo3/obnovitelne_zdroje_obce.pdf
- Česká křesťanská environmentální síť:
<http://ckes.cz/odkazy/>
- Ochránci Božího stvoření (Sedmá generace):
<https://www.sedmagenerace.cz/ochranci-bozeho-stvoreni/>

7) Českobratrská církev evangelická – prohlášení ke stavu klimatu a investiční kodex

Druhá největší tuzemská církev přijala na svém 35. synodu, konaném v květnu 2019, prohlášení ke stavu klimatu a investiční kodex. „Připojujeme se k lidem, kteří chtějí v této situaci jednat a kteří si uvědomují odpovědnost za svět,“ píše se v prohlášení. Podpory se dostává ústupu od fosilních paliv, studentským protestům či zodpovědnému zacházení s krajinou.

Závazek „hledat všechny možné a dostupné prostředky, abychom náš vlastní podíl na změně klimatu snížili“ má pomoci naplnit investiční kodex. V něm si evangelíci zapovídají nakládat s investicemi způsobem, jenž vede k vykořisťování chudých, poškozování přírody nebo utrpení zvířat. Zavazují se současně, že budou dbát, aby nepodporovali znečišťování vod a půdy, erozi anebo výstavbu na úrodné zemědělské půdě. Vítána je podpora cirkulární ekonomiky, energetických úspor, obnovitelných zdrojů či komunitních řešení; nově je například možno využít interních církevních grantů, určených ke snížení energetické náročnosti budov a k dalším environmentálním opatřením. Evangelíci také vytvářejí soubor doporučení, jenž by sbory motivoval k ekologickému hospodaření či k podpoře drobných zemědělců, včetně orientace na sociální zemědělství.

Zdroje:

- Usnesení 1. zasedání 35. synodu ČCE:
<https://www.ustredicce.cz/clanek/6390-Usneseni-1-zasedani-35-synodu-CCE/index.htm>

8) Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, Otevřená zahrada – veřejné zemědělství a hospodaření na zahradách Boromejek, pořádání vzdělávacích akcí pro děti i dospělé, ochrana stvoření

Sestry Boromejky získaly v restitucích nazpět bývalé klášterní zahrady o rozloze zhruba jednoho hektaru půdy, které dříve sloužily jako zahrádky obyvatelům Brna, ovšem daleko spíše zarůstaly plevelem. Boromejky proto navázaly spolupráci s Nadací Partnerství, která sídlí v sousedství bornejských zahrad, kde provozuje Otevřenou zahradu přístupnou veřejnosti s vodními a herními prvky pro děti. V dnešní době je Otevřená zahrada rozšířená i na pozemek Boromejek. Fungují zde políčka, která si pronajímají obyvatelé z centra Brna a pěstují si na nich svou vlastní zeleninu.

Mimo to pořádá Nadace Partnerství v Otevřené zahradě i výukové programy pro děti, ale i praktické zahradnické kurzy pro veřejnost. Součástí zahrad je i minifarma – žijí zde králíci, slepice, v plánu jsou i ovce či vybudování zelené střechy u venkovské kuchyně. Nadace zde chová i včely. Veškeré prostranství slouží mimo jiné i k environmentální výchově, například k programu „z hlíny až na talíř“,

pomocí něhož děti poznávají proces zpracování potravin. Ze dvora se také prodávají bedýnky se zeleninou, pořádají se zde trhy a semináře či výstavy. Funguje tu také gril a pec na chleba. Jedna ze sester, Bohuslava Kubačáková, přirovnala chod Otevřené zahrady k poselství, které přináší Papež František ve své encyklice Laudato sí', a to k ochraně stvoření.

Zdroje:

- Křesťanský magazín (Česká televize):
<https://www.ceskatelevize.cz/porady/1098528273-krestansky-magazin/315298380040012/>
- Web Otevřené zahrady:
<https://www.otevrenazahrada.cz/historie-zahrady>
<http://www.otevrenazahrada.cz/OZ/media/Obrazky/Publikace/Piste-s-nami-pribeh-BZ.pdf>
- Web Boromejské zahrady:
<https://www.boromejskazahrada.cz/o-zahrade.aspx>

9) Pražské arcibiskupství – ekologicky šetrné hospodaření s lesy v polesí Rožmitál

Pražské arcibiskupství získalo v restitucích – coby vlastníků nebo pachtýřů – zhruba 27 tisíc hektarů pozemků. Z osmi polesí pod jeho správou vyčnívá ekologicky příznivý přístup polesí Rožmitál, rozkládajícího se v jižní části Brd, z větší části na území nedávno vzniklé CHKO. V získaných lesích se zvyšuje druhová pestrost; doplňují se především jedle a buky, ale také jilmy, duby či jasany. Dále se lesníci snaží sázet stromy, které jsou pro dané území přirozené. Každý jednotlivý strom je před pokácením prohlídnut odborníkem, který pečlivě vybírá, kterou skupinu stromů pokácet. Arcibiskupství spolupracuje s lesnickými školami a vědeckými ústavy. Vědci v jejich lese také testují přírodě šetrný plyn proti přemnožení kůrovce.

Církev chce především udržovat přímou vazbu vlastníka lesa na místní dodavatele. Zaměstnává proto místní živnostníky a obyvatele, naopak s komplexními dodavateli smlouvy neuzavírají. Za své šetrné lesnictví na rožmitálsku získala pražská arcidiecéze Cenu Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky v kategorii Počin.

Zdroje:

- Web Arcibiskupství Pražského:
<http://www.apha.cz/les>
- Cena za hospodaření v lesích polesí Rožmitál (Arcibiskupství pražské):
<http://www.apha.cz/cena-za-hospodareni-v-lesich-polesi-rozmital>
- Vlastnictví lesů dává církvi možnost setkávat se s lidmi i jinde než v kostelích (Silvarium.cz):
<http://www.silvarium.cz/lesnictvi/vlastnictvi-lesu-dava-cirkvi-moznost-setkavat-se-s-lidmi-i-jinde-nez-v-kostelich>

10) Farma Moravský Beroun – ekologická farma vlastněná olomouckým arcibiskupstvím

Příkladů samostatného hospodaření církevních subjektů na zemědělské půdě u nás není mnoho. Jednou z těchto výjimek je Farma Moravský Beroun, která v Nížkém Jeseníku hospodaří na takřka tisíci hektarech polí, luk a pastvin. Větší část pozemků vlastní přímo arcibiskupství, menší část je propachtována. Na přibližně dvou třetinách rozlohy se pase skot, na zbylé třetině se pěstuje oves,

žito, pšenici, špalda, pohanka a další plodiny v biokvalitě. Většina produkce míří do zahraničí, na tuzemském trhu se ujala zejména pohanka.

Kromě Moravského Berouna chce arcibiskupství v následujících letech zahájit hospodaření také v jiných lokalitách. Celkem v rámci církevních restitucí přebírá zpět více než čtyři tisíce hektarů zemědělské půdy.

Zdroj:

- Informace o farmě na webu Olomoucké arcidiecéze:
<http://www.ado.cz/clanek/arcibiskupska-farma-hospodari-ekologicky-penize-vydelava-skoti-pohanka>

11) Římskokatolické Sdružení Neratov – ekologické pěstování, hospodaření a pomoc sociálně znevýhodněným lidem

Sdružení vzniklo v roce 1992, aby navrátilo život do vysídlené obce Neratov, které kdysi bývalo významným poutním místem. Dvě katolické rodiny do svého společenství přijímali zprvu bezdomovce, osoby po výkonu trestu či lidi s problémy s alkoholem. Později se začaly orientovat na lidi s různými druhy postižení. V průběhu let zde vzniklo hned několik chráněných dílen, které pomáhají nejen sociálně znevýhodněným lidem, ale také samotné přírodě. Například na zahradách, které sdružení vlastní, pěstují postižení šetrně k životnímu prostředí různé potraviny i byliny. Na pozemku vznikl také slaměný dům, kde se postižení věnují řemeslným pracím.

Sdružení Neratov dnes zaměstnává 200 lidí, z toho 150 s nějakým postižením. Na práci hendikepovaných čerpá dotace, ale zhruba z 60% dosahují soběstačnosti. Celkem zde funguje pět chráněných dílen. První Kuchyň, ve které vaří a obsluhují postižení, dále Farma Orlice s.r.o., kde se věnují hospodaření s krávy, ovce, prasata, nabízí palivové dřevo a mulčování svahů. V chráněných rukodělných dílnách Kopeček se lidé s postižením věnují keramice, tkalcovství, košíkaření a potisku na propagační materiály. Chráněná dílna Naděje nabízí úklid veřejných prostor, údržbu zeleně a ovocného sadu, pěstování zeleniny i odklizení sněhu. V dílně pradelna se pere prádlo pro rekreační chaty, firmy i jednotlivce. Dále vznikl bufet, obchod a hospoda. Všechny tyto podniky nabízejí pracovní místa pro lidi s různým postižením. Funguje zde také pivovar, do budoucna by sdružení rádo prodávalo ovocné šťávy.

Zdroje:

- Web Sdružení Neratov:
<https://www.neratov.cz/historie-sdruzeni>
- Pivovar Neratov:
<http://pivovarneratov.cz/>
- Žádný „chudáčku mrzáčku, tady máš čokoládku“ (Reportér):
https://docs.wixstatic.com/ugd/314943_6ed862efbd5f441a9cf5ccc188edbab6.pdf

12) Farma Dvůr Čihovice – ekosociální farma s orientací na osoby s lehkým mentálním postižením

Jihočeská Farma Dvůr Čihovice představuje další tuzemský příklad sociálního zemědělství s ekologickým přesahem, který je spravován církví. Farma, která se nachází na území zaniklé vsi Čihovice poblíž Týna nad Vltavou, je napojena na sousedící Domov sv. Anežky s řadou chráněných

dílen; na provozu se podílí také organizace Pomoc Týn nad Vltavou. Služby Domova sv. Anežky se orientují na osoby s lehkým mentálním postižením; klienti pečují o dobytek a zpracovávají jablka z dvacetihektarového biosadu. Farma, jež hospodaří celkem na přibližně devadesáti hektarech polí, luk a pastvin, poskytuje rovněž ubytování.

- Web farmy:
http://www.dvurciovice.cz/cs_CZ/
- Dvůr Čihovice jako příklad dobré praxe na webu Sociální zemědělství:
<http://www.socialni-zemedelstvi.cz/prikklady-dobre-praxe/>

13) Ekozahrada Raková – sociální zemědělský podnik a KPZ provozovaný evangelickou diakonií

Ekozahrada Raková je nejnovějším přírůstkem plzeňského sociálního podniku Možnosti tu jsou o.p.s., který je dceřinou společností evangelické Diakonie Západ. Nachází se nedaleko Rokycan – z leteckého snímku lze bez velkého snažení poznat, kde přesně se pozemek bývalého zahradnictví mezi okolními monotónními půdními celky nachází. Na území zahrady se nacházejí vyvýšené záhonky, vodní plochy, několik zvířat, rozložitě fóliovníky či bylinková spirála.

Zahrada, fungující na principech permakultury, vstupuje teprve do své druhé sezóny a rychle se rozrůstá. V současnosti zaměstnává přibližně dvě desítky zdravotně znevýhodněných jednotlivců. V letošní sezóně má zahrada zajištěno kolem 80 podílníků v rámci komunitou podporovaného zemědělství. Usiluje o biocertifikaci. Aktuálně se rozjíždí projekt kompostování, do něhož jsou zapojeny okolní obce, anebo experimentování se zúrodněním prostřednictvím biouhlu.

Zdroj:

- Web Ekozahrady Raková:
<https://www.ekozahradarakova.cz/>

14) Farnosti v děkanátu Zábřeh – svépomocné lesní hospodaření

V děkanátu Zábřeh obhospodařují farnosti svépomocně okolo dvaceti hektarů lesa. Oblast by se ale měla do budoucna ještě rozšířit. Děkan, farář a zároveň hajný František Eliáš spravuje celkem šest farností, čtyři z nich jsou vlastníky lesních porostů. První kus lesa dostala církev darem, další se jí potom navrátily v restitucích. Místo rychlého zisku, který by přinesl prodej lesů, se farnost rozhodla na obdrženém území hospodařit a dnes jí toto rozhodnutí přináší zisk, který je důležitý pro její fungování. Jednoduchou práci v lese zastanou farníci – dřevo těží, přemísťují, odváží, uklízí les. Na těžké práce si děkanát najal odborníky, často rovněž z okruhu věřících. Do lesa chodí pomáhat i studenti Arcibiskupského gymnázia Kroměříž.

Vytěžené dřevo se používá na vytápění fary v Zábřehu, avšak obnovily se z něj i oltář a lavice v zábřežském Kostele svatého Bartoloměje. Dřevo se zábřežští snaží prodávat regionálním odběratelům, palivové dříví je přednostně nabízeno farníkům prostřednictvím zpravodaje. Církev v Zábřehu se také snaží udržovat kontakty s občany, pořádá různé besedy i akce pro celou rodinu, které například přibližují historii Zábřehu. Za utržené peníze koupil František Eliáš budovu bývalé školy a udělal z ní pastorační centrum. Další peníze putují na Haiti, kde se za ně postavila farní škola. Farníci spolupracují s Charitou Zábřeh, která rovněž vlastní lesy, a do budoucna plánují, že by v oblasti lesního hospodaření spojili síly.

Zdroje:

- Web Římskokatolické farnosti Zábřeh:
<http://rkfzabreh.rps.cz/default.html>
- Křesťanský magazín (Česká televize):
<https://www.ceskatelevize.cz/porady/1098528273-krestansky-magazin/317298380040008/>
- Církevní les může vypadat jako zahrádka (Katolický týdeník):
<http://www.katyd.cz/clanky/cirkevni-les-muze-vypadat-jako-zahradka.html>

15) SPOLEM – společenství římskokatolických farností Bohdalice, Kučerov a Roštěnice z brněnské diecéze – uvědomělé pachtý se zemědělci

Farní společenství SPOLEM spravuje přibližně 26 hektarů polních pozemků. Větší část území pronajímá dvěma farním sedlákům, kteří na něm mimo jiné sázejí keře a stromy anebo obnovují meze. Část takto spravovaných pozemků se nachází uvnitř velkých půdních bloků – farnost na nich odvážně šla proti proudu, změnila zaběhlý způsob hospodaření a založila pastviny s výsadbou dřevin, což vede k ekologicky vítanému přerušení monokulturní plochy. Zhruba 12 hektarů farnosti pronajímají velké agrofirmě. Čekají, až vyprší pětiletá výpovědní lhůta, a pak plánují vyhlásit výběrové řízení, ve kterém vyberou další pronájemce. Při výběru přitom chtějí dbát na to, aby se s jejich půdou hospodařilo environmentálně šetrně.

„Hlavním důvodem, proč to vše děláme, je pomoc krajině,“ vysvětluje farář Jan Hanák. „Církevní pozemek je totiž svého druhu veřejný. Takové pozemky se nemají prodávat, ale spravovat s výhledem na desetiletí a staletí, ne na pár let dopředu.“

Zdroje:

- Web společenství farností SPOLEM:
<http://www.spolem.cz/>
- E-mailová komunikace s knězem Janem Hanákem
- Hospodáři Boží (Sedmá generace):
<https://www.sedmagenerace.cz/hospodari-bozi/>

16) Římskokatolická farnost Kravaře – environmentální vzdělávání na farních pozemcích

Na environmentálních aktivitách ve farnosti Kravaře má velkou zásluhu tamní farář Daniel Vícha. Na dříve prázdné zahradě nechal vystavět ohrádku pro pět koz a jednoho oslíka. Postupem času u fary vznikla bylinná zahrádka, kde se pěstují byliny k využití ve farní kuchyni. Zahrádka je otevřená veřejnosti a jsou v ní umístěny cedule s citáty z encykliky Laudato sí. Na zahradním domku vznikla zelená střecha, sazeničkami přispěli i obyvatelé Kravaře. V zahradě také farníci vysázeli živý plot z původních křovin, které mají sloužit jako stanoviště pro hmyz a ptáky. Nadto v zahradě funguje čmelín, údajně obydlený až dvěma tisíci čmeláky. Plánem do budoucna je vystavět na zahradě přírodní jezírko.

Farnost Kravaře spolupracuje se Základní školou Kravaře-Kouty a environmentální výchova je zakomponovaná i do hodin náboženství. Školáci zároveň v souvislosti s celostátní akcí „Ukličme Česko“ vyčistili od odpadků dvouhektarový farní les. Kravařská farnost vyčnívá mezi jinými nejen tím, že se věnuje environmentálnímu vzdělávání, ale i tím, že cílí krom dětí také na širokou veřejnost.

Vedle lesa vlastní farnost také více než sedmnáctihektarovou zemědělskou plochu, kterou propachtovává konvenčně hospodařící firmě POLNOST, s.r.o. Zemědělci dodávají na faru seno z luk. Celá zahrada i další projekty, jako jsou například ptačí budky ve farním lese či budky pro netopýry, vznikly svépomocí, bez využití externích dotací. Je otázkou, co se do budoucna změní v souvislosti s tím, že Daniel Vícha odchází do Místku (kde mimochodem plánuje vybudovat ekologickou komunitní zahradu).

Zdroj:

- Web Farnosti Kravaře:
<http://www.farnostkravare.cz/>
- Facebook farnosti:
<https://www.facebook.com/profile.php?id=100012916390373>
- Telefonický hovor s farníkem Tomášem Peterkem
- Tomáš Peterek: „Encyklika Laudato sí'a její environmentální propojení do farnosti (farní program EVVO).“ Studium k výkonu specializovaných činností v oblasti environmentální výchovy – závěrečná práce, Lipka

17) Farní sbor ČCE v Horní Krupé – provoz ekocentra

Nedaleko Havlíčkova Brodu se nachází výrazně environmentálně orientovaný evangelický sbor. Farář David Šorm – mimo jiné člen Poradního odboru pro otázky životního prostředí v rámci ČCE – na farních pozemcích provozuje certifikovanou přírodní zahradu, kde například sám včelaří. V bývalé evangelické škole vzniklo v součinnosti se sdružením Chaloupky ekocentrum, které poskytuje řadu výukových programů. Na farní zahradu navazuje poznávací stezka Za Humny, osázená interaktivními prvky.

Jako jeden z mála sborů v rámci ČCE získal ten hornokrupský v restitucích solidnější rozlohu pozemků, byť rozdrobených po katastru – celkem kolem osmi hektarů. V demokraticky řízeném evangelickém prostředí nicméně zatím převážil názor členů sboru propachtovávat pozemky dosavadnímu hospodáři, bývalému družstvu.

- Web ekocentra Chaloupky Horní Krupá – Krupská škola:
<https://www.chaloupky.cz/horni-krupa/>
- Telefonický rozhovor s Davidem Šormem

NĚMECKO

18) Benediktinský klášter Andechs Monastery, Bavorsko – pivovar, certifikace EMAS, ekologický chov dobytka, bylinná zahrada, sociální projekt

Benediktinský klášter v Andechsu je významným poutním místem na Svaté hoře v Bavorsku. Benediktini klášter spravují od roku 1455, už tehdy zde začali vařit pivo. Jejich pivovar je dnes proslulý mezi poutníky. U kláštera funguje restaurace s certifikací EMAS (systém ekologického řízení a auditu), kde mohou návštěvníci pivo ochutnat, zároveň je jim umožněno za poplatek navštívit pivovar či lihovar, který v komplexu funguje. Ročně se zde vyrobí zhruba sto tisíc hektolitrů piva.

Ke klášteru náleží zhruba 300 hektarů pozemků, jako jsou lesy, pole a rybníky. Pozemky jsou využívány pro chov jatečního dobytka. Součástí komplexu je i bylinková zahrada. Reprezentativní klášterní prostory slouží také k pronájmu.

Klášter v Andechs je majetkem Benediktinského kláštera Svatý Bonifác v Mnichově. Společné podnikání v odvětví pohostinství (restaurace) a ubytovacích komplexů jim umožňuje pořádat kulturní akce. V Mnichově se benediktini starají o 180 bezdomovců.

Zdroj:

- Web kláštera:
<https://andechs.de/en/church-monastery/>

19) Benediktinský klášter Maria Laach Abbey, Severní Porýní-Vestfálsko – výroba lokálních produktů a jejich prodej, bylinná louka, řemeslnické produkty, ekologický chov dobytka.

Nejenže se jedná o významnou románskou stavbu, která láká turisty k návštěvě, tento benediktinský klášter v severozápadním Německu je navíc ekonomicky soběstačný. Jeho zahrady mají rozlohu 65 hektarů, na kterých mniši pěstují okolo 10 tisíc ovocných stromů. Množství odrůd jablek a hrušek jim umožňuje výrobu různorodých ovocných šťáv, moštů, destilátů ale i výrobu džemů či pečení ovocných koláčů pro hosty. Klášterní sady jsou navíc domovem pro četné druhy ptactva. Na pozemcích zahrad mniši provozují i bylinnou louku. Jelikož ke klášteru náleží jezero, živí se mniši i rybařením a prodejem ryb.

Benediktini z kláštera Maria Laach se věnují i řemeslnictví. Vytvářejí keramická díla, sochy, věnují se i kamenictví a kovářství. Z keramiky vyrábí například nádoby, hrnečky nebo vázy a květináče. Na zakázku jsou mniši v kovárně schopni vyrobit kovové ploty, zábradlí, dveře a vrata, zahradní nábytek, růžové oblouky, sochy a doplňky, ale i nábožensky zaměřené umělecké předměty. V kamenictví se zase věnují sochám, fontánám, ale i náhrobkům a kamenorytectví. Mniši jsou na tato řemesla proškolení od odborníků. Klášter zřizuje i své vlastní nakladatelství, ve kterém vychází různé náboženské texty.

Na svých webových stránkách prodávají velké množství sortimentu, od bylinných produktů, přes ovocné sirupy a likéry až po svíce. Rodina Ullenbruchových provozuje také klášterní farmu, kterou vede podle směrnic certifikace BIOLAND. Chovají krávy bez tržní produkce mléka, dále výkrmní býky a prasata či drůbež. Vše pak prodávají v areálu kláštera.

Zdroj:

- Web kláštera:
<https://www.maria-laach.de/>

20) Evangelická banka, Evangelische bank Kassel, Dolní Sasko – alternativní bankovní systém pro příslušníky evangelické církve, crowdfundingová podpora eko-projektů

Jedná se o největší družstevní protestantskou banku v Německu. Vznikla sloučením dvou církevních bank Evangelische Kreditgenossenschaft a Evangelische Darlehngenosenschaft. Evangelická banka má okolo 19 000 institucionálních klientů, včetně církví, charit a klientů z oblasti dobrovolné péče a sociální ekonomiky. Kromě toho má 72 000 samostatných zákazníků.

Protestantská evangelická banka nabízí svým příznivcům, aby si u nich uložili peníze a sami si vybrali, do jakého projektu je investují. U etického bankovníctví jsou splátkové úroky mimořádně nízké. Vedení banky se odvolává na křesťanské hodnoty, které se snaží propojit se svou prací. Dotacemi podporují mnoho sociálních projektů. Dodržuje tři pilíře udržitelnosti – ekonomické, ekologické a sociálně etické cíle.

Banka získala dokonce certifikaci EMAS plus. Je také členkou Forum Nachhaltige Geldanlage, sdružení, které zahrnuje 170 organizací pracujících na udržitelném investování.

Evangelická banka provozuje také crowdfundingový portál „Zusammen Gutes tun“, ve kterém má každý možnost začít s kampaní, nebo na nějaký nápad přispět. Mimo jiné nabízí „zelené“ investiční fondy, kde mohou zájemci investovat své peníze do různých ekologických projektů. (KCD – Union Nachhaltig AKTIEN MinRisk a KCD-Union Nachhaltig MIX).

Zdroje:

- Web banky:
<https://www.eb.de/privatkunden.html>
- Článek na webu Ecoreporter:
<https://www.ecoreporter.de/artikel/evangelische-bank-will-eine-zukunftsbank-sein/>

21) Klášter salesiánů Dona Bosca v Ensдорfu, Bavorsko – environmentální výchova a udržitelné hospodaření, udržování biodiverzity, alternativní zdroje energie

Klášter v Ensдорfu je známý především pro svou aktivitu v environmentální výchově. Za svou činnost obsadili zdejší bratři dokonce třetí místo v soutěži GENESIS v roce 2006. V prostorech kláštera pořádají různé výukové programy, jako například procházky po bylinkové zahradě, při kterých se děti učí poznávat rostliny, projekt „Zachraňte včely“ nebo letní tábory environmentální výchovy.

Ke klášteru náleží orchideové louky, klášterní zahrada, rybníky i les. Bývalou zemědělskou půdu, která ke klášteru připadá (zhruba 50 hektarů), bratři pronajímají místním ekologickým zemědělcům. Deset hektarů lesa se salesiáni snaží udržitelně obhospodařovat sami. V areálu kláštera funguje také mokřadní biotop, který nachází využití především při environmentálních programech pro školy v nauce o vodních tvorech. Součástí zahrady je také včelí úl a včelí pastvina vytvořená dětmi v průběhu jednoho z naučných seminářů.

Na pozemku kláštera v Ensдорfu se nachází i velká pec na dřevo, ve které si návštěvníci v rámci návštěvnického programu mohou zkusit, jaké je to upéct pizzu nebo dort bez využití elektřiny. Dále jsou návštěvníci přizváni k výrobě moštu z jablek, pocházejících z tamějších sadů. Pomocí solárního vařiče si mohou také uvařit kávu nebo ohřát klobásy.

Klášter je velmi pokrokový, co se týče energetiky. Od roku 2010 využívá pro svůj chod pouze energii z obnovitelných zdrojů, i když ne všechnu si vyrábí sám na svém území. Vytápí štěpkou z lesa, topné oleje nahrazuje biomasou. Od roku 1995 čerpá část energie ze solárních panelů. V roce 2008 se počet solárních panelů ještě rozšířil. Veškeré panely jsou umístěné na střeše, aby nezabíraly úrodnou plochu.

Zdroj:

- Web kláštera:
<https://www.kloster-ensdorf.de/ueber-uns/bildungshaus/umweltstation-kloster-ensdorf/>

RAKOUSKO

22) Arcidiecéze ve Vídni – provoz hotelu zaměstnávajícího uprchlíky

Arcidiecéze ve Vídni provozuje katolickou humanitní organizaci CARITAS, která otevřela v roce 2012 hotel Magdas. V tomto hotelu jsou zaměstnaní lidé, kteří mají problémy se získáním práce, především imigranti ze zemí jako Afghánistán, Čečensko, Sýrie a Nigérie. Budova, ve které hotel otevřeli, dříve dlouho sloužila jako dům pro seniory, dále také jako nouzová ubytovna pro bezdomovce, pak už byl prázdný a nevyužívaný.

Magdas provozuje také kiosky, ve kterém opět zaměstnává lidi v tíživé situaci, především imigranty. V kiosku zpracovávají regionální, sezónní přírodní produkty.

CARITAS se zaměřuje především na sociální projekty, mimo to ale provozuje také komunitní zahradu nedaleko Vídně, kde si každý může pronajmout kus pozemku k obdělávání.

Zdroje:

- Web hotelu:
<https://www.magdas-hotel.at/>
- Web arcidiecézní charity:
<https://www.caritas-wien.at/shops-service/restaurants/kantine/>
<https://www.caritas-wien.at/shops-service/garteln-am-himmel/>
- Vídeňský Magdas hotel, který hledá cestu k druhým (Lidovky.cz):
https://www.lidovky.cz/cestovani/aktuality/vidensky-magdas-hotel-ktery-hleda-cestu-k-druhym.A160911_114811_In_kultura_sij
- Hotel, kde obsluhují uprchlíci (Katolický týdeník):
<http://www.katyd.cz/clanky/publicistika/hotel-kde-obsluhuji-uprchlici.html>

23) Premonstrátský klášter Schlägl, Horní Rakousko – udržitelné lesní hospodářství, environmentální výchova

Klášter se nachází poblíž česko-rakouské hranice, v podhůří Šumavy. Ukázkové hospodaření s lesy. Mniši z Schläglu se snaží o co největší diverzitu, jejich lesy jsou výjimečné svou rozmanitostí co se týče stáří stromů i druhového složení. Z okolních klášterů se sem mniši jezdí vzdělávat na exkurze, hledají inspiraci ideálního lesnictví. V ostatních kláštřech je nicméně často takové hospodaření utopií, je na něj totiž potřeba četných vzdělaných pracovníků. Ve Schläglu se byli podívat například mniši z kláštera ve Vyšším Brodě nebo v Želivi.

Mimo jiné zde mniši pořádají také Klášterní dny pro mladé muže, kde se seznamují s komunitou. V klášteře také funguje pivovar.

Zdroje:

- Web kláštera:
<https://www.stift-schlaegl.at/>
- Charakteristika kláštera v češtině (Passauer Land):
<https://www.passauer-land.de/cs/premonstratsky-kanovnický-klaster-schlaegl/>

24) Benediktinský klášter Heiligenkreuz, Vídeň – udržitelné lesní hospodaření, propagace Laudato si'

K tomuto klášteru náleží velká rozloha lesů. Dřevo z hospodaření prodávají. Mnich, který lesy spravuje, vystudoval lesnictví a má blízko k ekologickému myšlení. Aplikují tam kaskádové využití dřeva. To znamená, že se dřevo využije hned v několika stádiích. Například surové dřevo je nejprve použito ke stavbě, pak jako lamel pro stůl a nakonec je štěpeno na dřevotřísku a spálí se na energii v elektrárně. Hodnota dřeva se tak zvyšuje a snižují se emise skleníkových plynů. Deklarují, že ke každému prodanému dřevu přibalí ještě encykliku Laudato si'. Podle mnichů musí jít církve a kláštery příkladem všem ostatním, lesy musí být zachovány pro další generace. V areálu kláštera je i zahrada.

Klášter přechází k ekologickému zemědělství a produkuje lokální potraviny. Celkem hospodaří na 1300 hektarech, kde pěstují pšenici, žito, kukuřici a dýni.

Zdroje:

- Katolische Kirche
<https://www.katholisch.at/aktuelles/2016/06/10/stift-heiligenkreuz-stellt-landwirtschaft-auf-vollbiologisch-um>
- Rozhovor s mnichem-lesníkem od Bány Spálové
- Stift Heiligenkreuz
<https://www.stift-heiligenkreuz.org/umstellung-auf-vollbiologische-landwirtschaft-ist-ingeleitet-01-07-16/>
- Egger
https://www.egger.com/get_download/9dcee511.../Brozura_Stavime_Ze_Dreva.pdf
- Kaskádové využití dřeva k zajištění udržitelnosti:
<https://cze.sciences-world.com/cascading-use-wood-ensure-sustainability-18037>
- Oficiální stránky Heiligenkreuz Vienna:
<https://www.stift-heiligenkreuz.org/>

FINSKO

25) Evangelicko-luteránská církev ve Finsku – snaha o snížení podílu na globálním oteplování

Církevní rada ve Finsku se rozhodla snížit podíl evangelicko-luteránské církve na znečišťování ovzduší CO₂ o 80% do roku 2030. Hlavní způsob, jímž církev přispívá ke znečištění ovzduší, je vytápění a elektřina v budovách, ale také cestování a zásobování. Církevní rada vyzývá všechny farnosti, aby se k jejich činnosti přidaly. Církev také vydala strategii environmentálního managementu, podle které mohou farnosti postupovat, omezuje masitou stravu a cestování letadlem a snaží se o zavedení služby dobíjecích stanic pro elektromobily v okolí kostelů do roku 2021. Církev se zavázala, že nebude přímo investovat do organizací, které produkují fosilní paliva.

Zdroje:

- Web evangelicko-luteránské církve ve Finsku:
<https://evl.fi/current-issues/news/2019/church-council-approves-church-climate-strategy>
- Článek na ecen.org:

<http://ecen.org/articles/evangelical-lutheran-church-finland-church-council-approves-church-climate-strategy-carbon>

VATIKÁN

26) Vatikán – environmentální osvěta, snižování znečištění ovzduší CO₂

Papež František zastává od samého počátku ve své funkci environmentální stanoviska, která shrnul v encyklice *Laudato si'*. Ta inspirovala spoustu věřících po celém světě, viz např. Global Catholic Climate Movement. Papež František v encyklice mimo jiné vyzývá k boji se změnou klimatu, radí, aby lidé začali pečovat o svůj společný domov, chudé, ale mysleli i na budoucí generace. Využíváním obnovitelných zdrojů lze pomáhat lidem, kteří na změnu klimatu dopadají nejvíce. Už v roce 2017 se církve začaly hromadně stavět proti využívání fosilních paliv. V roce 2018 papež ve svém kázání varoval před důsledky, které pro přírodu má spalování fosilních paliv. O klimatické změně promlouvá pravidelně. V roce 2018 například Vatikán uspořádal konferenci, na které se řešily možnosti, jak přispět k šíření ekologických zařízení mezi církve. Více než sto katolických institucí po celém světě se zavázalo k tomu, že skončí s využíváním fosilních paliv. Vatikán jim jde příkladem. Na střeše Auly Pavla VI funguje na ploše o velikosti zhruba jednoho fotbalového hřiště je zhruba 2400 solárních panelů. Ty tam byly instalovány koncem roku 2008, tedy ještě za papeže Benedikta XVI.

Zdroj:

- Vatikán přechází k obnovitelným zdrojům energie (církvev.cz):
<https://www.cirkev.cz/archiv/070530-vatikan-prechazi-k-obnovitelnym-zdrojum-energie>
- Radio Vaticana
<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=10447>
- Archiweb
<https://www.archiweb.cz/n/zahranicni/na-strechu-ve-vatikanu-budou-umisteny-slunecni-kolektory>
- Catholic Climate Movement
<https://catholicclimatemovement.global/>
- Britské farnosti přecházejí na obnovitelné zdroje (Deník Referendum):
<http://denikreferendum.cz/clanek/23665-britske-farnosti-prechazeji-na-obnovitelne-zdroje>

MAĎARSKO

27) Eco-Congregation Movement Budapešť, Maďarsko – protestantská Reformovaná církev, sázení stromů v církevních zahradách

Třináct ekumenických organizací v Maďarsku se zapojilo do projektu sázení přirozených druhů stromů v církevních zahradách. Za svou snahu získaly cenu Romana Jurigy, kterou organizuje organizace ECEN. Iniciativu převzalo protestantské hnutí Reformované církve v Maďarsku v rámci organizace Eco-Congregation Movement. Cílem organizace je především dobrovolná práce příslušníků Reformované církve, kteří mají zájem o ochranu přírody.

Cílem projektu Plant Native Fruit Trees in Parsonages je propagace sázení stromů, zvýšení biodiverzity, omezení skleníkového efektu, sazba původních stromů. Stromky opatřilo Centrum rostlinné diverzity (The Center for Plant Diversity), stejně tak experty, kteří dohlíželi na půdu, zahrady a proškolovali zapojené organizace dvakrát do roka. Údržba už byla ponechána na křesťanské společnosti, která zasazené stromy obhospodařovala. V roce 2017 bylo zasazeno přes šest tisíc stromů na 165 zahradách.

Zdroje:

- Reformatus.hu
<http://reformatus.hu/mutat/7376/>
- Článek na ecen.org
<https://www.ecen.org/articles/ecumenical-project-hungary-wins-rja>

IRSKO

28) Irské katolické biskupství, Trócaire – divestování z plynárenských a ropných společností a přesun investic do obnovitelných zdrojů

Irské katolické biskupství se v roce 2018 zavázalo, že přestane využívat energii z fosilních paliv. Své rozhodnutí odůvodňuje irský biskup a zároveň vedoucí irské katolické humanitární organizace Trócaire jako odpověď na ekologicky orientovanou papežskou encykliku Laudato sí'. Prvním krokem bylo, že se Irská katolická církev zavázala do pěti let vybrat veškeré investice (zhruba 4 miliony eur) z dvou set plynárenských a ropných společností. Svou pozornost teď církev obrací k obnovitelným zdrojům. Podobné rozhodnutí už učinilo zhruba 95 katolických organizací na světě, z nich šest z Irska, kde se k akci přidávaly i univerzity. Počátkem roku 2019 se ke stejnému cíli, tedy vybrat investice z plynárenských a ropných organizací, zavázalo celé Irsko jako první země na světě, které dokonce přijalo zákon o odstoupení od fosilních paliv. Ireland Strategic Investment Fund vydal seznam 148 organizací, do kterých nebude investovat, namísto toho plánuje investovat do „čisté“ energetiky obnovitelných zdrojů.

Humanitní agentura Trócaire je iniciativou irské katolické církve. Zaměřuje se především na humanitní pomoc v rozvojových zemích, které jsou nejvíce postižené klimatickou změnou, jako je například Afrika nebo Latinská Amerika. V boji proti klimatické změně proto inspirovala k odstoupení od energetiky fosilních paliv v Irsku.

Zdroj:

- Irish Times:
<https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/bishops-conference-to-divest-from-fossil-fuels-in-line-with-papal-pledge-1.3606356>
<https://www.irishtimes.com/business/energy-and-resources/republic-withdraws-public-money-from-fossil-fuel-investments-1.3747740>
- Trócaire
<https://www.trocaire.org/news/irish-church-divests-fossil-fuels>

AUSTRÁLIE

29) Katolická organizace Caritas Australia – podpora komunit v rozvojových zemích, kampaň proti klimatické změně

Australská katolická charita se zavázala, že vytvoří příležitosti pro ty nejchudší, kteří nejvíce trpí klimatickou změnou. Organizují dlouhodobé vzdělávací projekty na místech nejvíce postižených klimatickou změnou. Naléhají na politiky, aby změnily zákony tak, aby lépe chránily komunity, které nejvíce trpí klimatickou změnou. Středobodem jejich zájmu je například pomoc hladovějícím ve Východní Africe, snaha zavést strategie, které by snížily risk z přírodních katastrof, především na ostrovech v Pacifiku, které jsou ohroženy zvyšující se hladinou moře zapříčiněnou klimatickou změnou. Členové a dobrovolníci australské charity také pomáhají farmářům s udržitelným zemědělstvím (Například v Nepálu vznikla farmářská škola). Australská charita pořádá vzdělávací workshopy a tréninky.

V roce 2011 spustila Caritas Australia kampaň pod názvem „A Just Climate“, která pokračovala i v roce 2012. Cílem kampaně bylo propagovat ekologicky šetrné chování jako způsob, kterým lze zmenšit dopady klimatické změny na ty nejzranitelnější. Do kampaně se zapojilo více než tisíc lidí. Jedním z výstupů byla petice, kterou podepsalo okolo 1500 lidí. Petice naléhala na politiky, aby pomohli rozvojovým zemím vypořádat se s klimatickými změnami. Součástí kampaně byly meetingy, diskuze mezi lidmi i politiky, ale také snaha přesvědčit lidi, aby snížili svou ekologickou stopu.

V roce 2017 získala Caritas Australia certifikát GreenBiz Check Silver Certification, který oceňuje jejich environmentálně příznivé činnosti.

Zdroj:

- Web Caritas Australia
<https://www.caritas.org.au/>

EKVÁDOR

30) Salinas – městečko fungující v duchu heterodoxní ekonomie, za jehož vzestupem stojí italský kněz

Aby nevznikl dojem, že jsou ekologicky příznivé postupy doménou církve v ekonomicky rozvinutých zemích, za všechny příklady svědčící o opaku vyberme jeden z Jižní Ameriky. Salinas se nachází v centrální části Ekvádoru, mezi Andskými sopkami – celý region se rozprostírá na území s výškovým rozdílem takřka čtyř kilometrů. Z chudé obce, jež byla historicky závislá na těžbě soli, se na začátku 70. let s příchodem italského salesiána Antonia Pola postupně stalo prosperující místo. Nejdříve společně s dobrovolníky z Evropy pomohl postavit kostel, pak inicioval ekologicky a sociálně citlivý rozvoj obce na principu svépomocných družstev, jejichž koncepce vychází z místních potřeb a možností.

Družstev jsou zde tři desítky a dávají práci šesti stovkám lidí. V malých dílnách se vyrábějí sýry, cukrovinky, oleje, džusy, marmelády, míče či oblečení z lamí vlny. Většina potravin je v biokvalitě, usilují i o certifikaci Fairtrade. Nechybí ani mikrokreditové družstvo, kompostárna či svépomocný systém dopravy. Vesničané také v okolních kopcích vysázeli cca 3 miliony stromů. Podle svých slov Polo vycházel ve svém záměru z křesťanských hodnotách jako solidarita, služba ostatním, respekt k

druhým, skromnost anebo jednoduchost. Jeden ze sloganů vesnice zní: „Salinas jsou místem, kde lidé mají přednost před penězi, chudí před bohatými a malí před velkými.“

Zdroj:

- Městečko, kde to jde (Sedmá generace):
<https://www.sedmagenerace.cz/mestecko-kde-to-jde/>

MEZINÁRODNÍ

31) A Rocha, mezinárodní organizace sdružující katolíky i evangelíky – environmentální výchova, výzkum, monitoring, osvěta, alternativní zdroje elektřiny

Mezinárodní křesťanská organizace se snaží šířit environmentální smýšlení mezi lokální farnosti, sbory a církve po celém světě. Zaměřují se na evangelické i katolické církve. V současnosti funguje tato organizace ve dvaceti zemích po celém světě. Náplní práce organizace je environmentální osvěta, pořádání environmentálně vzdělávacích akcí. Dále se A Rocha („Kámen“ v překladu z portugalského, kde iniciativa vznikla) snaží o ochranu přírody skrz výzkum, monitoring a o záchranu tropického pralesa. Součástí její práce je i publikační činnost, výuka v kostelech, organizace seminářů a konferencí. A Rocha se snaží propojit křesťanství s ochranou přírody, s mezinárodním přesahem, komunitním myšlením a spoluprací s dalšími environmentálními organizacemi. Zajímá se o klimatickou změnu i druhovou diverzitu. Organizace je financována jak penězi od státu, tak z mezinárodních grantů, věrnostních fondů, od individuálních donátorů a kostelů.

Česká pobočka provozuje centrum environmentální výchovy Krupárna, kde se snaží o zavedení alternativních energetických zdrojů (vodní turbína, solární panely, malá větrná elektrárna). Česká A Rocha je typická svou orientací na ornitologii, podílí se například na monitoringu ledňáčka říčního na Zlatém potoce. Letos také chystají ve svém areálu Krupárna na Rychnovsku vystavět ekozahradu. V současné době provozují pět rybníků, které mají dostat vodu do krajiny, ale jsou také centrem biodiverzity. A Rocha v současnosti dokončuje ledňáčkovský kontejner pro hnízdění tohoto chráněného druhu, jelikož hnízdicí stěny zanikly. Letos se organizace také přidala ke koalici proti palmovému oleji.

Zdroje:

- Mezinárodní web A Rocha:
<https://www.arocha.org/en/work/>
- Web české pobočky:
<https://www.arocha.cz/cs/news/cro-o-a-rocha/>
- Česká A Rocha v křesťanském magazínu:
<https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1098528273-krestansky-magazin/318298380040004/obsah/609476-a-rocha>

32) Mezinárodní ekumenická rozvojová družstevní společnost Oikokredit, sídlo v Nizozemsku – mikroúvěry, podpora podnikatelů v zemích třetího světa

Mezinárodní síť etického investování Oikokredit vznikla v roce 1975 v Nizozemsku. Družstvo vlastní jeho věřící členové po celém světě, ať už se jedná o církve, církevní rady, kostely, podpůrné asociace

nebo lokální farnosti. Snahou družstevní banky je podpořit malé podnikatele, zemědělce a znevýhodněné jedince v rozvojových zemích. Výnosy z úroků tato instituce poskytuje na mikroúvěry pro lidi v rozvojových zemích, kteří se tak mohou pokusit o samostatné podnikání a vylepšení své životní situace. V roce 2014 investovalo družstvo do 85 fairtradových podniků. V roce 2016 měla banka Oikokredit pobočky v 31 zemích. I v Česku vznikla iniciativa církevních a neziskových organizací Budánka pro budoucnost, její součástí byl i návrh založit pobočku Oikokredit, ovšem pravděpodobně se to nepovedlo – nikde jsem o ni nic nenašla.

Zdroje:

- Oficiální stránky:
<https://www.oikocredit.coop/>
- Budánka pro budoucnost:
<http://budanka.ecn.cz/projekt.htm>
- Ochránci Božího stvoření (Sedmá generace):
<https://www.sedmagenerace.cz/ochranci-bozeho-stvoreni/>
- Wikipedie
<https://en.wikipedia.org/wiki/Oikocredit>

33) The Global Catholic Climate Movement – katolická celosvětová iniciativa, propagace encykliky Laudato si', environmentální výchova a osvěta

Sdružení více než 650 katolických organizací po celém světě, mezi nimi církve, charitní agentury, náboženské řády, ale i laické hnutí a katolicky inspirované neziskové organizace. Sdružení se snaží šířit a propagovat encykliku papeže Františka Laudato si', například pomocí animátorských programů ve farnostech. Animátoři projdou důkladným školením o environmentálních problémech a následně přednášejí ve svých farnostech. Dále se snaží šířit ekologické myšlení mezi další farnosti a podporovat v nich chuť vyměnit energii z fosilních paliv za obnovitelné zdroje. Cílem sdružení je, aby se všechny katolické církve zbavily závislosti na využívání fosilních paliv a začaly využívat „čistou energii“ z obnovitelných zdrojů.

Kromě toho hnutí pořádá kampaně i protesty v ulicích, průvody a společné modlení, pomocí čehož šíří myšlenku Laudato si' do médií. Jejich hlavním tématem za poslední rok je klimatická změna. Ponoukají křesťany po celém světě, ať instalují solární panely na střechách kostelů/jiných budov, staví větrné elektrárny nebo k topení využívají biomasu. Dalším propagovaným řešením je odkupovat pouze „zelenou energii“, zejména v případě, že jsou kostely chráněné a památkáři by nedovolili umístit na jejich střechy solární panely.

K environmentálním akcím se připojily například církve v Anglii. Možností, jak přispět k ochraně přírody, bylo období půstu. Namísto běžného odepírání si masa či čokolády se někteří věřící snažili snížit spotřebu plastových obalů. Organizace Church of England například začala s projektem „Letters for Creation“. Kdo bude chtít, může denně dostávat do zpráv doporučené čtení z Bible a podporu v environmentálních činech, jako je například „Plastic free challenge.“ V roce 2019 se přidala také kampaň „Eating simply“ – jednoduchá strava. Křesťané jsou nabádáni, aby více jedli stravu založenou na rostlinných produktech a užívali si masa jen jako jídla pro speciální události. Například v období půstu jsou podpořeni v tom, aby se masu vyhnuli ještě jeden další den v týdnu kromě pátku, nebo ho nejedli po celou dobu postního období.

Zdroje:

- Catholic climate movement
<https://catholicclimatemovement.global/introduction/>
<https://catholicclimatemovement.global/member-organizations/>
- Church of England
<https://www.churchofengland.org/environment>